

ACC. N.R.

M. 2037

Register*originallets
vidnummer*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Afund, Ont medel mot	30
Amulett - Fulvärk	112
Andeverlden	46
Andeverlden, vättar	69
Botemedel	82
Bothellnäsets drottning	128
Dödsfågel Schorjek	217
Farfars spåtrumma	62
Fasta - Silfverskred Ormblommor	172
Fiolspel, Läromästare	22
Frammana tjuvars bild m.m.	14
Frågoformulärens svar	188
Förgöra m.m.	6,182
Gann Lapparnas Spåsändningar på 12 - 1600 talet	95
Gastar, Spöken, Dödsfågel Schorjek	217
Grodan	54
Grodan - Tönner Lappars botemedel	87
Hypnotism	90
Jakt	197
Kortspel	52
Lefvernebeskrifning m.m.	77

ACC. N.R.

M. 1922

Likkistpinnar	34
Lotterispel, Kortspel, processer	52
Lungsot, Reumatism m.m.	84
Nidnattsropet	166
Njuhl	58
Oknytt, Spöken gastar m.m.	9
Pil Lappar Njuhl	58
Skottfri	5
Sjö jungfrun	201
Skyddsamulätt	29
Spel Jöns i Flata, Likätare	25
Spiritismen	46, 91
Stalo Aija	66
Stämma blod	109
Stämma bort vägglöss	113
Stämma hem kreaturen	110
Stämma löss	49
Stämma tjufvar	1
Stemma växter m.m.	108
Syner mm.m.	116, 133
Syner i Finnsjön	146

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N.R. M. 2037

Syner vid Klämmetrubygget	136
Tarra Trålllappar	198
Telepat, suggesjon, Hypnotism	90
Tjuf fiende Afund m.m.	51
Trolldomshistorier	158
Trållfolk 1900 talet	207
Trollsattsen	20
Trollskott m.m.	42
Tråll Elsa fr. Graninge	34
Valtornjer	146
Vintergatan	204
Vättar Lappar	212

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—

Förord.

Eftersom jag vänligen blivit anmodad att uppteckna Svartkonster från gångna tider då trolldom var rådande öfver vårt land bland såväl lappar som svenska allmogen skall jag såvidt i min förmåga står neskrifva denna förlänge sedan försvunna till största delen begravda vetenskaper i glömskans haf.

Och som jag varit i tillfälle att studera sådana svartkonster i tryckt & orden lärt af hexor & trållkarlar bland allmogen såväl som bland Lappar i Sverige som Norge vågar jag påpeka att det är sanning i allt som är upptecknad. Ty jag har fått reda på af gamla lappar att det fans en period som fans mycken vetenskap bland Lappska befolk befolkningen i den grå Forntiden som 8 - 10 - ja 12 - 15 hundra talet & något sednare - Torkel Persson Hotagen 80 år m.fl. men denna vetenskap är nu i glömskans haf.

Jag har lyckats med stor möda samlat ett & annat trollkonst från den tiden såsom Njuhl Spåtumma Gann o.s.v.

Hvarifrån Lappska vetenskapen kommit snart sagt för årtusde år sedan det blir nog aldrig utredd men för min del tror jag att de lärt af Lusefers barn ty de hade mycket umgänge med dem ty de lärde Lapparna i början hur de skulle tämja ormarna & hundar & hur de när de dogo begrave lik med näveromhölje.

Jon Johansson

Stämma tjuven

nytändningen

Att stämma en tjuf att bära hem det han stulit fordras att hafva medel i sin hand sådant fordras att hafva ett medium en ande till sitt förfogande.

Fördenskull måste man förskaffa sig sånt i en kyrkogård.

Medel!

Man går en Torsdagsnatt mellan 12 ó 1 spöktimmen midd-
nattstimen till en kyrkogård när man då skall inträda i kyrkogården går man mot norra muren praktiserar sig på muren eller staketet

då man står uppå muren kastas ett kronans mynt framför sig ned på gården när man då är nere kastar man ännu ett mynt framför sig Sen går man till en förut utsett graf der det finns ben eller upp- kastade likdelar af föregående jordsatte menniskor - Eller nyss jordsatt man eller kvinnolik Då tar man (köper) Låssar) venstra ringfingret lämnar återigen ett kronans mynt ó beder eller säger till benets ägare (anden) att denne måttestå tillhända då han blir påkallat

att köpa sådant - På lifstid att låna på en viss utsatt tid efter den tiden måste man bera tillbaka det man har lånt ell- jest fordrar anden sin tillhörighet åter

när man vill till exempel stämma tjuven att gå eller

1

2

springa tillbaka med det som han tagit tar man fram benet säger till benets ande att sätta fös å tjuven ó denna måste gå eller springa det mästa han orkar antingen han är klädd eller oklädd antingen i sömn eller vaket tillstånd

När man är ute på resor med lass eller har sådant som är begärligt för tjuven eller tjuvarna går man t ex omkring lasset motsols med benet v. ringfingret 3 gånger då nu tjuven kommer ó vill stjäla så blir han stående hela natten

T.ex Om morgonen när det börjar ljusna så kommer gubben i huset in till er ó säger: Det står en karl tjuv bredvid lasset ó håller nånting i handen då säger ni: ja det e bra att han stått vakt omkring mitt lass i natt

Då ni kommer ut på vägen går ni fram till tjuven ó säger dässa orden: Du ska ha så mycken tack som vaktat lasset i natt när som dessa orden blivit sagt släpper anden tjuven ó han är fri från sin förtrållning

Det går ej annat nedskälla tjuven ty det kan gå illa Det är anden ó ej tjuven man tackar Fast det kan se ut motsatt

Skottfri m. m.

Då man här v. ringfingret å venstra sidan om bröstet så kan vara skyddat både för kulor ó stål man kan utan fara stå framför ett helt batteri utan att bli skjuten

Det finns intet som kan skada den som har ett sådant medel utan ädlare metaller såsom guld ó silver

Då man köper sådant medel måste man säga att man skall ha hela livet lika dant om man lånar så lånar man på viss tid såsom 6-8 eller 10 o.s.v.

Och vill man t ex vid slagsmål öfverfall eller enskild sak såsom att ta makt af sin mot eller vederlesakare så kan man vid önskan ställa vid blätta befallande till anden fastsätta sin motståndare så att han förlorar sin makt så länge man önskar

Har man erhållit ett sådant medel så kan man göra vad man lyster

men som sagt detta skall tass vid nytändningen

Det är af särskild vigt när man tager sånt kyrksaker an-
tingen i ny eller nedan
att ta dömull ben delar af svepningar nålar likkistor spik ó ha
till att förgöra göra ont ó styggelse ó skada folk ó fe skall tass
vid nytändningen

Och skall man använda ofvanstående medel till att bota så
skall man ta i nedan - månens aftagande

Förgöra m.m.

Då man vill förgöra skada eller vad ont man vill utsätta
tar man helst i en gammal graf som är döben ó jordblandning litet

litet blandning en nypa af ofvenst, lämnar kronans mynt i pant såsom betalning Då man då här en fiende bjuder man denna traktering ó spelar vänlig

Då blandar man i traktering några damporn Följderna skall ej låta vänta på sig i det att nämnda person antingen blir vanskinnig eller täns bort ó blir såsom en skugga eller får någon annan lyte efter som man önskat eller också får densamma en lifstids strid mad Andarna som ej lämnar honom henne i fred varken dag eller natt

i midn. tim

Tag som föregående d.v.s. i nymån af de dödas tillhörigheter 9 st knappnålar af en likkista sedan presten jordsatt liket

Sen filas nålarna till pulver när som man vill skada sin Fiende man denne in af detta antingen i mat eller annat

Här en sådan person förtärt det så förtäres denna ó det finnes ingen Dr kan rädda en sådan människa utan denna förtäres ó blir som ett skelett tills denne dör

Det finnes ett botemedel för sådant som blivit förgjorda ó det är att då Andarna viss sig ó det göra de som oftast ty de äro bundna vid en sådan person. Då nu andarna visa sig i synlig tillstånd skall man skjuta på dem med en gammal mynningsladdare

8

ó ladda den med stark krut ó till förladdning skall använda
en oblad nattvardsbröd

har man sådan förladdning ó så ställt i ordning (De visa sig
i kvällsmörker ó nättarna) så kan man skjuta på dem så blir
man dem kyitta för alltid

Men det är blått vid synlig måtto man kan skjuta på dem

Det är det enda sättet att bli dem kvitt

sen blir man snart återställt som till hälsan

Oknytt Spökeri gastar m.m.

Der oknytt spöken ó gastar har sin vistelseort dit har
dessä andemakter blivit förvissade för att oroa medels buller
såsom knackning läten gå i dörrar visas i olika gestalter m.m.

För att oroa ó plåga sina fiender brukade onda menni-
skor gå till kyrkogården ta ett ben mull delar af lik m.m.
ó plassera det under boningshus ladugårdar ett sådant hus
som var föremål för hexors hat blef i regel utan innevånare
ity att det blir ett sånt förskräckligt leverne den dag ó
nattetid att ägaren måste sälja eller flytta från sitt hus

Gå till kyrkogården en Torsdagsnatt mellan 12 - 1 och
köp ó eller låna lite mull ungefer en nypa 1 bit ben 1 bit af
venster sidan af ett kors delar af lik när du går derifrån
så säg dessa orden innan du går från kyrkogården: Du skall

9

10

leva rackare dit du kommer

Eller också skall man säga: Du skall plåga den ö den eller ock- 10
så skall man säga: Du skall plåga N.N. i den ö den gården o.s.v.
Det var af särskild vigt att säga vartill man skulle använda sa-
kerna såsom vid att göra skada eller att bota
vid botning säger man vid afhemtande af nämda saker: Jag ber att
få(låns) köpa (utsatt tid) hur länge man ämnar hafva kyrksa-
kerna) för att bota n.n. o.s.v.

Nytändningen

Skulle det vara av stor vigt ö betydelse så att det 11
skulle vara göra kraftigare värkan tog man jord ö ben ifrån
flera kyrkogårdar

Men var det någon som var nog dum ö kastade sådant
trälssaker i elden så viste nog den samme vad hans frid till hör-
de

Så gjorde en pojke i Åsen Indals Liden för 25-30år
sedan då en skoijärkäring blef nekat ö bortvisat från gården
hon lade ett sådant paket under stugubron pojken 10. 12 år gam-
mal fick se var skoijärkäringen lade pyltet ö han tog detta ö
kastade i elden men då började leken

Först af allt så kastades allt löst ö fast på poj-

ken

Vär han ute så kastades vedtren stener yxor spadar m.m. på poj-
ken så att han måste returnera in

Då han var inne kastade tallrikar bordsilver grytor m.m. på
pojken så att han måste springa undan hit ó dit even vatten-
såens innehåll spolades över pojkestackarn

Till slut måste dom söka en visman från Timrå nära Sundsvall
då han kom dit så blef det tyst med ovesendet ó när han samlade
allt sammans från spisen ó tog med sig så blef allt lungt igen
Pojken lever än ó vistas nu ó är gift inom Lidens socken

Iägger man sådana saker under tröskeln i ladugården
så kan man utrota alla kreatur i den ladugården så man ser här
villket ont man kan åstadkommat med sånt trålldom i Forntiden

Men jag skall framdeles beskriva ^{a/}saker som ej är en bit
bättre nu ifråga om trålldom än under värst hexetiden i Sverige 13
då 1000 tals skyldiga ó oskyldiga menniskor brändes på bål

Frammans tjuvens bild

Skall det vara ett kraftigare medel än döden eller
sådant så måste man gå tillväga på ett annat ändamål än som
förut är nämnd Önskar man t ex visa eller frammans bilden af en
mördare tjuv eller en bov i ett Spritglas eller konturerna af

11

12

13

14

sådant på en vägg Så skall man ta en gammal slant och lägga i gapet på en själfmördare helst en man skulle man vara så lycklig och påträffa en själfmördare och praktisera myntet å själfspillingen så kan man vara säker att kunna visa ovan nämnda Då man nu haft myntet i gapet över natten så går man dit om morgonen och tar myntet med munnen från själfmördarens gap Då man nu tagit den så säger man denna besvärjelse: Vill Du för mig springa när jag dig mina befallningar bringa och på min vind du skall mig hjälpa och bof och tjuvar skall du stjälpa så skall jag i helvetet för dig brinna

Detta signerar man när man rör med myntet i bränningssglaset När man detta gjort visas tjuven lifslivende i glaset.

Vill man visa Konturerne af en tjuv bov eller någon enskild individ så tar man den person med sig som vill se personens skugga och gå in i ett hus och säg till honom att han tittar i väggen så får han se boven eller tjuven under tiden håller du muntet i din venstrre hand och läser besvärjelsen så visar boven i väggen i sin naturliga tillstånd

Låna en döskalle i såningstiden den våren och lämna munt i pant (Torsd. natt) ta döjord och full gospel säg vad eller till vilket ändemål du skall begagna det

Placerar sedan skallen norr om kyrkan på ett ställe der den får

14

15

16

vare i säkerhet sätt en ärter i gapet ó vattna och sköt om den så ej ärtern förstöres om sommaren

Då ärtern är mogen tar du en spegel ó håller den framför dig ta sedan ó i munnen när som du då kommer till den rätta så blir du i osynlig tillstånd ó förblir så länge ärtern är i munnen

När som du vill visa en person hans största synder Som han begått så beröv bränvinsglaset innehåll bränvinet med ärtern så får du se honom i glaset uträffa det eller detta

Och vill du en menneiskas ont eller påsätta straffa tar du ärtern i munnen ó önska din fiende att han skall bli bruten af värk plågor eller någon annan onda Så blir n.n. hem sökt af det eller det som du har påsatt honom eller vad ont det vara må

Skillja makar ó Fästerfolk

Ett annat sätt som dömulle spelar huvudrollen är då man vill skillja makar ó fästerfolk åt samt därvid i Fordna tider even i enstak fall dessa sednare tider

Det går så till då hexor skilljer 2 personer åt att de taga en nypa dömulle ó passa på tillfället att kasta mullen mellan dem när dom möter fästerfolket eller makarna Sen finns ej hopp att dessa sedan kan enas eller trivas tillsammans med varandra

Ett annat Passar på om man kommer till dem när de

16

17

18

ligga tillsammans i en säng så strör man några damkorn mellan dem i sängen så har det samma värkan Likaså om du möter en ovän så helsa väntigt på honom ö samtala med densamma om ett ö varje när som du tar upp ö visa honom något så passa på ö praktisera några damkorn i hans kläder ö önska att ovännen måtte få vidkännas allt det ont som han stiftat ö åstadkommit över dig så skall du se vad värkan det blir - man näste alltid ha sånt i reserf (beredskap) så att man ej behöfver hemta från kyrkogården för var gång man skall använda sådana saker. Riktiga hexor dom brukar förskaffa sig sånt så dom har på förlager såsom mull ben hår nägler flis af liksvepningar bitar af likkistor nålar m.m.

När så de(mala) pulverisera allt sånt tillhopa i pulver så ha de sådant på sig var de går Men så gör de nog allt det Satan tillhörer allt som kan upptenkas 20

Trällsattsen

Nedanstående gick af stapeln på Bröllopsgården hos en stor bonde i Anundgård - Holm sn Medelpad

Bonden skulle gifta bort sin dotter Detta hände för cirka 40 - 50 år sedan Bland bröllopsgästerna var det en pojke (rival) som even var närvarande när så det varat en tid (jag vet ej huru länge) smyggade rivalen i fickan på

mågen i huset Döden jord här naglar m.m.

Det var på natten detta hände - Om en stund började den blivande mågen bli underlig ö. började att leva rackare ö slå sönder sllt ö överfalla sllt ö sen så blef han så vild att han skulle springa i sjön som ligger strax nedanför ö drenka sig så att gästerna ö verldsfolket måste binda honom till händer ö fötter Men då till all lycka var Tråll Staffan i Nordstjärna der som är en fullfjädrat trållkarl ö kyrkogårdsgångare han förstod vad det var fatt med mågen som skulle bliva

Han föreslog att dom skulle undersöka fickorna som dom också gjorde ö mycket riktigt så hittades trållsatsen i fickan sin dom rensade bort väl all rackarstyg ur fickan så blef han bra om en liten stund igen Och som rivalen hade utlåtit att han skulle salta sin motpart så fick han på stället umgälla det han sådt i det han fick bra med puckel så att han fick nog ö blef liggande Si han var god att repa sig på pass att han kunde gå så blef han hemjagat

Fiolspel

Hinke Hörlund i Nike Holms sn han är ännu en äkta kyrkogårdsgångare Som brukar besöka kyrkogården då han skall ha- va vigtiga medel till sitt förfogande Fördenskull brukar han välla större högtidsnätter såsom skärtorsdagen Påsk ö Julnätterna

20 — .

21

22

till sitt förfogande han är ännu en svår fiolist
 i fjol vintras var några pojkar på supgille hos Hinke Hörnlund
 deribland 2 bröder Forssén från Sjöändan närvarande
 under tiden dom drack så skulle H. Hörnlund spela fiol men då
 tyckte H. att han spelade ej nog bra som han gjorde utan lade
 från sig fiolen på bordet ó kröp under sängen efter en låda som
 han läste upp

Perur tog han en armstomme af en menniska ó lade på bordet bräde
 vid fiolen ó praktiser armen ó fingrarna på stråken

Men då började fiolen att spela så tusen efter Det blef vallser
 ó polskor Och en sådan musik sina

Forsséns pojkarne sa att slikt musik har dom alldrig hört förr ó
 ej heller trodde dom att få höra maken hedanefter

Men - fast dom va bra duktikt på tagerna så gick detta
 för långt så att dom blef rädd ó packade sig fortast möj't deri-
 från ó sprang te kvarters

Dagen efter kom He Hörnlund till Forsséns pojkarne
 ó bad dem att ej tala om det för någon men fast dom låvade detta
 så talade dom för sin broder Forssén i Sjöändan hela efventyret
 ó huru hemskt det var

Petta skall ha hänt i början af Januari i fjol hemma
 hos Hinke sent en kväll nu i April så talade Forssén detta för
 mig hela efventyret

22

23

24 A

Om du vill lära dig spela fiol fullständigt så gå en Torsd n. Spöktimmän den torsd. natten då månen är i ny de t ex. natten mellan 20 - 21 September

gå efter en väg (Skogsväg, och ber fiolen under armen ó spenn tänken till det yttersta - (hit hör Telepat sjelfsuggesjon) hela natten ó tänk på de övernaturliga när du nalkas 12 timman så får du höra forsens dans

när du kommer närmare så ser du forsen sätt dig en stund när du gjort detta kommer nattens kung med stort buller ó dans i luf-ten då han kommer närmare så skall du ej bli rädd ty det är den som du får lära dig spela fiol Då du skall skrifva under kon-trakten så får du snart se vilkens herre det är som skall lära dig

har du skrifvit ditt namn i kontraktet med ditt blod så är du sedan verldens styvaste fiolist

Skulle man mot förmodan vända om på vägen då man ser forsen då försätts forsen ó nattens herre far med stort buller ó dans tillbaka

Ta venster ringfingret hellst af en älldre mansper-son sätt denna ringfinger ó insätt i fiolhalsen (under finger-brädet) Ta sin ó gör ljudspinnen af en bit af v. lårbenet sen detta är gjort så är du den styvaste Fiolist som kan uppletas i Spel kan du få bord ó stolar att dansa om du så önskar Och ta ett benbit samtidigt som v. ringfingret då man då be-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24 A —

24 B

gagnar benbiten till hartz (så brukade fördna spelmän) så blir det en musik som man får leta efter - Jag undrar om det ej var sjelfva Djevulen som anförde denna musik? - Efter Trållstaffan Nordstjärn för 10 år sen då han berättade detta i fullan ó villan för mig

24

Spel Jöns i Flata Likätare

Bland alla undermenniskor jag hört omtalas både vidt ó brent så är ingen som så fästats på mitt minne som denna vidt omtalade menniska En undermenniska i ordets rätta bemärkelsen

25

För att uppå sitt mål så kunde han göra vad som hellst

Spel Jöns ver egenligen född i Flata i Torp Sn i Medelpad men flyttade sedan till Stöde Sn der han dog i mitten af 18 hundra talet eller cirka 70 - 80 år sedan Jag skall berätta några (bitar) stråfer fast inte är det många Se här några:

Några ungdomar var en natt ute ó rodde i (Torpsjön) fast sjön är egentligen som ett dy ty nedanför är en strid vattendreg då får dom se 2 roddare som ror allt vad dom kan för att komma undan

26

Ungdomen ror efter då dom komma mot andra stranden springer dessa roddare från båten till skogen när som ungdomarna

komma till den andra båten så ser dom ett långt rep fästat vid båtstommen då dom drar repet så får dom se att i andra ändan på repet är en naken död mans person fästat men en af pojkkarna som var modig gaf sig att se efter vem den döde var ö så kände han igen denne att det var en sjelfspilling som var i repet - som det var ganske kort bit mellan båtarna ute på elven så kände pojkkarna igen Spel. Jöns ö hans kamrat men Spel Jöns gick miste om sitt rof den gången

Då det var större kraft i sjelfspillinger än i andra döda lekamen brukade Spel Jöns göra vad som helst för att få tag i sådana goda lekamen När han lyckats med sådant rof brukade han torka i badstugor (här i Norrland brukar landbefolkningen elda sådana bastu för att i dem torka (röka) korn ö kött af kreaturen

Så gjorde Spel Jöns med sådana lik som andra lik som genom olyckshendelse eller hastig död slutat sine dager Stäl Spel Jöns för att torka röka dem i Badstu ö se'n ha rökt kött (Speckat kött, Spitja kött

men ej af andre lik som dödt i smittosamma sjukdomar Dem brudde sig ej Spel Jöns ty då kunde han bli smittat af sånt lik

När han då var i speltagen brukade han ha en bit kött i munnen ö tugga medan han spelade men - villket spel Sade

26

27

28

en gammal gubbe till mig i Torp för 25 - 30 år sedan Ja - det var ej mänskligt! ibland ver det toner så smekande så underbar Så ljuflig att - ingen tunga ingen penna förmår skildra det ibland. rätt som det var så var det skratt ibland glammar ibland som kvinnogråt -

ja så berättar 80 åringen för mig medan tårar syntes i hans ögon

En gång var det ett stort supgille det var i Stöde då satte han vad med en hop med körare att han skulle spela ett (boslalass) stort timmerlass upp över en brandt backe vadet gällde en kanna bränvin

Det hände samlats mycket folk å Skådeplatsen

När som lasset var färdig då började Spel Jöns att spela på sin 29 fiol ó efter som han spelade så började det stora timmerlasset att gå upp över backen sen Spel Jöns slutadts med sitt spel så var timmerlasset öfverst uppnå kullen

Man kunde få en stor kraft om man åt upp
9 Stycken menniskohjärtan ty den menniska han eller hon kunde sedan göra vad dem behagade Såg dom ett kreatur eller en menniska som dom var vred på så kunde dom sätta på dem villken sjukdom eller lyte som hellst ja om dom så önskade så kunde dom spotta på en menniska ó densamma kunde stellpa ned ó sin bli ligande sjuk i alla sina lifsdagar

ACC. N.R. M. 2037:8.

Spel Jöns var nog den siste likätare som jeg vet mig om

Det är många trovärdiga personer som beräta detta och dylika vid underligheter historien o Spel Jöns i Flata men sin han var död så blef han alldeles svart i synen ó tungen blef dragen långt nedanför hakan ó uppsväld till oformlighet - hemskt villka gräsliga merniskor

ty Torp ó Stöde här varit de värsta socknar stt utföra sådana svarta Djefvulskonster Svartkonster hexkonster

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

29 ARKIV

29 A

Skyddsamulätt

När en mansperson dött hastigt eller en som hängd sig eller förkortat sitt lif passar man på ó tar skinnet af venstra handen skinnet som är innanför

Ber man denna skinnlapp närmest hjärtat så biter varken kulor eller stål på den person som ber ett sådant medel på sig Detta verkställes i ny ó sedan presten jordsatt ett sådant lik experimenteras midn. timman

Allt sånt skall utföras i spöktimman Det gäller ej vid Dag eller kväll eller sedan solen gått neder
Och största kraften är i större högtidsnätter såsom Julnatten
Påsk Skärtorsnätter o.s.v.

29 B

Avund, Ont - medel emot

När som ont kommit i väg för afund ó ondes personers intriker så finns ej bättre medel än ta en bit af liksvepningar ó lite döben (sin presten jordsatt liket) ó borra ett hål i tröskeln och sätta det i hålet ó plugga igen hålet det går even göra sånt i lsdugården ó visthus óstall så har onda men ó afund ingen makt över en sjelf eller över ägodelarne

Detta experiment är ett utmärkt medel mot Skrumt ó der det Spökes

Om man praktiserar sånt i tröskeln så får man mera tur lycka ó fred i huset än förut

Skyddar even mot bovar mördare m.m. Men då skall man lägga sånt i tröskeln för detta ändamål

Blir man illa fast för en särskild person som vill ska- 31
da ó tilltyga något ont så köper man dömull ó strör över vägen där ovännen kommer eller der han har sina vägar ó stigar

När som han så kommer till det stället der det är sådt så blir han ständes ó slipper ej längre (Anden moter)
utan då måste han vända om samma väg som han kommit

men om det kommer en annan person sak samma vem det vo-

re som ej har med saken att skaffa han kan gå vägen utan besvär

Bästa sättet att bli fri från sina plågoandar är att man bjude dem på starkt - kaffe eller dyl. ö insmuggla lite dömull i trakteringen sen kan man vara säker om evig fred från den personens sida - Ty densamma får sedan det han tehör med

Skulle mot förmidan personen ej mottaga trakterning utan misstänker ett ö varje så har samma värkan om man kastar på honom några dammkorn dömull så har man ej något men av denne derefter

Ännu ett botemedel som mången hexa ö trållkarl kunnen intyga

Se här:

gå till kyrkogården till en graf ö låne en spik ur en kista sät var skall använde den när du då få tag ⁱ/_{vänstra} (föla) fotspänt så slå in spiken i föla så får du snart se att han blir lika plågat som han plågat dig vill du det skall ta bättre så slå in den ännu mera

men akta dig att du ej slår spiken in för djupt ty då kan han dö ö du får ej njuta af din hämd men slå in den helften eller om du här 3dje delen uppe så kommer han till dig ö gråter ö vrider sina händer i förtvivlan om du tycks ha plågat denne nog så ta upp spiken så blir han bra igen

31

32

33

Samma är med spåret efter der tjuven stigit så blått
spiken i spåret så kan du stämma honom tillbaka med godset som
han stulit

Om en häst eller annat kreatur blivit stulen så slå
spiken i vänstra spåret så kan ej kreturet komma någon väg

Treppinnar från Likkistor

Lapp Elsa Troll Elsa i Granninge

Lapp Elsa i Granninge som dog för cirka 32 år sedan
var en svår trållkunnig hexa hon var ej mer än 63 - 64 år när
hon dog Det är många bravater som är i om henne några af de bär-
sta biterna om henne skall jag tala om som jag hört omtalas af
sönningsenliga personer ö som der hon haft logis i Indals sn

När hon färdades ute om vintrarna med någon lånt hest
ö tiggde så var hon mycket pockande ö skulle ha allt som fans i
huset men för det mesta om det fans bränvin i huset
under sina färder kom hon en gång till en bonde i Indal ö begär-
de bränvin men som bonden var snål ö ej kände igen Trollhexan
behagade han kasta ut henne Ute på gården svor Tråll Elsa att
hon nog skulle veta vad kl. var slagen då hon gick kastade hon

över v. axeln 3 st treppar af likkistor (Sånt hade Tråll Elsa godt om på förlager)

Då ska jag saja att spelet var börjat! först hörde värdfolket om kvällen att det kom brakande genom vinden som Torndön var i sitt raseri sen kom det ned genom trappan som ett värste (boslass) Timmerlass ó så ned i köket med en väldig dans ó brak så kastades allt huller om buller i huset ó allt kastades på bonden så att han sist måtte returnera ut genom dörren till granngården sådant var livet i den gården hela den natten

Om morgonen derpå måste snål bonden uppsöka Tråll Elsa ó muta henne med en kanna bränvin ó då kött fläsk ó mjöl ó lite af varje innan hon åter kallade sina onda tjensteandar så att det blef frid i huset så mägtig var Elsa

Tråll Elsa hade en vinter sällskap med en annan Lappvinna från Flomyra i Fors sn Numera Bispgården j.st.

Lapp Ingri i Fors då dom kom (jag mins ej riktig sn nsnmet om det var Indal eller Timrå allt nog der bodde en länsman som var ilsk af sig ó brukade skjuttse alla sånt tiggarsfolk

Då såde Ingrid även en trollhexa af samma korn ó skrot som Elsa nu ska vi gå ó helsa på Länsman ett slag ó se om han kan bjuda på en sup det var Elsa också med om

När dom kom till Länsmannen så började dom tigga bränvin mat ó pengar - ty - dom hade gått dit på den ändan att

35

36

reta Länsman ty dom tänkte bota honom för alla stackars tiggare som han hönkat

Då trållkäringarna framförde sin oförskäm-begären sprang länsmanne upp som ett rytande Leijon ó befällde drängen att ögonblickligen bättsla hästen ó skjuttsa tiggarpacket

när som dom var på vägen satt Länsmannen i släden (var lång väg innan dom nådde rätta landsvägen) sade Tråll Elsa till drängen som gick efter släden ó höll tömmarna Det är bäst du ha ifrån dig tömmarna innen vi når lansvägen annars får du samma skjutts Då dom nådde landsvägen gick Tråll Elsa fram till hesten ó klappade honom i änden ó sade: kör nu Kaijsa

Då ska jag seija att det blef fart i hesten Först slog han upp med bakfötterna sen reste han sig på 2 fötter ó sen bar det i väg efter landsvägen med länsmannen i slädan så fick han åka hela den natten ibland bar det upp öfver höga berg ó ibland tyckte han att det bar ända ned i afgrunden om morgonen då solen gick upp var han på sin gård Han har kört runt sin gård hela natten om morgonen vid 9 - 10 tiden gick Lapphexorna åter till L. gården Då länsmannen såg dem sade han: Åh Gud bevare mig!

Då befallde Länsman pigan att ställa fram Bränvin ó mat i myckenhet sen dom ätit ó drycket så var dom ganska på tagen gingo de in till Länsman ó sade tack - men - eftersom vi hört säges att du varit den värste kanalje ó skjuttsat alla både

36

37

38

dom som varit i bendo ó som skoijare så ska du få den domm att antingen vi äro nära eller fjällan ó du gör sånt hedanefter så skall du få en skjutts så att du ej kommer tillräffa mera ó allt detta måste Länsmannen lofva

Sen blef Länsmannen den alldra godhjärtaste ó bäste menniska som fanns ty han hade varit en hinhåle even mot allt fattiga innom sitt distink

Drängen hade önskat om någon kunde bota Länsmannen ty han hade varit fångstskjuttsare så att han var riktig belåten för länge sedan -

Nytändningen

38

39

Will någon uppnå såden skicklighet så skaffa han sig v. ringfinger af en död mansperson eller kvinsperson ó far efter föregående regler ó låvar anden när han tar benet med dessa orden, vill du för mig här på jorden springa så skall jag för dig i helvetet brinna

Då skall man få se att man får en duktig dräng Som ej sviker men ingen gör för intet ty då man ska dö då vet man vad som förstår

Likaså med Lepp Elsa då hon skulle dö då fick hon nog se hennes vistelseort skulle bli ó då hon var död så var hon som svart i synen såsom Spel Jöns i Fata var när hon var död

39

40

Ty så länge man her benet i sitt våld så länge måste anden vara bunden och tjena honom eller henne med eller mot sin vilja ö der dom benet blivit satt eller nedlagt måste benets ande göra efter befallning antingen att lefva rackare eller att göra det Satan tillhörer - Om? det är nu benets ägare eller låt oss säga en af de 7 behornade de högsta scheferna för verldens rymdens Onda Andemakter det kan jag ej ge någon upplysning der- om Men ett kan jag dock ge upplysning att om man tar sånt medel ö här i sina ägor så får man nog en kraftig ö mektig tjenare som utför alla befallningar

Nedanstående sannfärdiga historie som mina föräldrar berättade för mig ö som hände före mina dagar ö som 100 tals menniskor omtalat för mig denna händelse timade i Offerdal för mer än 60 år sedan

- Borgar för att menniskans ande måste utföra de befallningar som de äro bundna med band (Som de äro bundna ö måste utföra hexors Trållkarlars befallning

Prestens namn i Offerdal minns jag icke nu mer det var i alla fall prosten som var före Prosten A. Staaff nu mera död Nämnda prest skulle en morgon gå till sakristian efter några värdepapper som han skulle begägna då mötte han när han skulle gå in i kyrkan en känd mansperson som var död för många år sedan

ó som presten sjelf jordfästat Den döde kom mot presten ó frågade presten om han ville hålla liksvepningen medan han (den döde) var befallt af Almén i Rönnöfors (Tråll karl) att bryta ryggen () af en flicka som mördat sitt barn i Kaxås då den döde varit 20 minuter kom han igen ó tog igen sin liksvepning ó försvann

Presten blef (jormen) vriden i huvudet efter denna dag ó blef så der smått underlig till sin död

Nämnda flicka i Kaxås skulle om morgon som detta hände gå klifva efter en pinnstege upp på en foderbotten ó nedkasta hö men hur hon klef så ramlade hon ned af steget ó bröt af sig ryggen

Hon var misstänkt att hafva mördat ett barn men som det ej var så värst noga med rättvisan ó åklagaren på dess ^{d/}tira fick hon ej något straff alltnog saken var den att illskä afund ó even svartsjuka hade här sitt spel i det att en fiende rival till flickan värkstlldé med Allmén i Rönnöfors att flickan ej skulle få njuta af sin kärlekssägen

Bild. Fotografi

Trållskott

Gör dig en bild af din fiende af en vanlig tre-stycke så likt honom eller henne som du kan göra
eller om du får tag i ett foto af din man så är det så mycket
bättre

tag lite vatten i en skål ó döp foto eller bilden (likasom då
presten döper barn) i det dopnamn som denna fick i dopet
Gå sedan ó tag en munnings laddare ó ladda bössen ó lägg natt-
vardsbröd (obläden) till förladdning ó skjut på bilden Ty om så
den menniska som är föremålet är i den yttersta ändan af verl-
den så super denna för trollskottet

Tag en likkistspik en T. natt ó slå densamma i bil-
dens Fot, venster bröst sedan du döpt bilden så förtäres din
fiendes kroppshydda så länge du har spiken i bröstet
Och vill du göra en menniska blind eller märka denna så tag det 43
foto af din man ó döp det såsom förut tag sedan en knappnål ó
stick ur denna ögonen så blir denne blind för lifvet

Eller tag en knif ó hugg i något af bildens
kropp så får denna lyte

Somliga begagna knappnålar af en likkista ó be-

gagnar när dom sticker ut foto. ögon

Döp såsom ofvan Fotogr. af din man ö passa på ö lägg i kisten under hufvudgärdet der lik blivet lagd i en likkista

när som då prästen jordsätter liket så börjar den menniskan som äger foto att borttäras med liket

Ty såsom liket förvanlas så förvandlas också den som äger fot.

43

Vensinnig

44

Vill du göra en person tokig så stjäl en klädtrasa eller plagg som han äger. Skjut sin en skata gå sen med skatan till en korsväg en Torsdagsnatt med denna

2dra Torsdagsnatten kläder du på skatan den trasa du stulit ö döp skatan med din fiendes dopnamn

3dje Torsdagsnatten Jordfäster du skatan med tre skoflar kyrkomull

Så kan du lita på att den person som blivit jordsatt bliver vainsinnig i alla sina lifsdagar

Om du teger din fiendes exkrement eller v. fotspåret ö jordfäster det sedan du först döpt det med dopnamnet så skall den person som är ägaren af Exkrement fotspåret dö inom kort hungerdöden

Ta ett menniskas lårben en T.natt Full denna sedan med din fiendes exkrement placera det sedan i en ström som rinner mot norr (Lårbenet skall vara öppen åt båda ändarna) Då strömmen trycker på exkrementet så rinner din fiendes exkrement så länge du har den i strömmen

Och om du har den länge så dör din fiende

Tag en bredlapp rista din fiendes bild i bredlappen
döpe din fiendes bild på bredan placera den i strömmen som rinner
i norr så har samma värvkan som ofvanstående

Stjäl en knif natten mellan nedan ó ny Torsd. n. döp
den till vilket namn ni vill ó sin jordsätter ni kniven så kan
ni hugga i venster fotspåret å eder fiende så blir denne rubbat
i förståndet så länge han lever.

Andevärlden

Vill du tala med en person som är död ó ännu icke
jordfästat

så gå till sängen spenn blicken i den död 15, 20 minuter utan att
blinka med ögonen ó säg dessa orden 3 gånger

Statt upp du N.N. som sovver ó möt mig i natt (kväll)
dag, tid, i n.n. ó(omtala) underrätta för mig (det eller det) var
jag skall finnadt eller det i den treeenige

Då möteranden eder på det ó det stället ó underrättar omtalar
det ni var ni skall finna kort sagt ni får eder önskan upp-
fuld o.s.v.

Gå en T.n. till en känd persons graf ropa hela
hans namn dopnamn 3 gånger sen ni knackat på hans graf 3 ggr.
så svarar han eder

Sen får ni fråga 3 önskafrågor så får ni ett sanningsenligt
besked men det kan gå eder illa om ni är nävis ó fråga mera
än lofligt är

Tag ett skelett (mumier) eller en nyligen död men-
niskokropp ó ha det i ett säkert ställe när ni önskar veta
något så fråga om allt under himmel ó jord då får ni besked

Bästa sättet om ni lånar ett ben eller finger af
ett lik ó han tar det i denna syfte ó här under kudden eller
sängen när ni vill ha svar Så fråga i midnatt timman en fråga.

Gå 3 gånger mot sol omkring kyrkan midn. tim. ó
ropa 3 gånger Andens namn hela namn 3dje gången ni går omkring
kyrkan ó ropar så kommer den som ni vill samtala med

Återgår till det första stycket

Gå till den dödes säng såsom 1 sta stycket omtalar 48
eller till en graf ó upprepa dessa orden 3 ggr
Jag manar dig n.n. du som här sover likasom Kristus då hon
manade upp Janus dotter så manar jag dig att du uppstår ó

möter mig i n.n. kl ? i natt ó omtala för mig (det ó det)
 (var jag skall finna ni den treenige F. S. o.d. H. Andas namn 48
 så ver säker att Anden möter dig den ó den dagen ó den be-
 stämda timman ó underrättar dig det du vill veta
 Men bör sjelf nämns plattsens namn ó vad man önskar veta eller
 bli underrättat om
 en del menniskor här ju 1000 tals önskningar som de önskat få
 svar en del vill ha reda på en fråga andre deras föremål så-
 som varor eller ägendorf är tillfinnades såsom husdjur ägendorf
 o.s.v.

Stämme löss

49

Tag en T. natt af v. fotspåret af din fiende l nypa
 jord d:o nypa dömull några nypor basstersot blanda detta väl
 tillsammans tag en knif som tvången går genom skaftet ó rör
 motsols 3-7-9 ggr under det ni läser 3-7 eller 9 gånger föl-
 jande besvärjelse

N.N.

Löss i hull Löss i mull Löss i kläder du har Löss
 i allt du företar
 Ty såsom löss ställdes af Moses på Farsonernasland så ställer
 jag löss löss löss för ditt hus ó din hand i treenighetens
 namn G. F.

Och löss får han i cändlighet- hull ó mull det ett ó samma
då menniskan är död är hon mull Löss får han öfverallt ó hans
företag blir att slåss med löss
hus, bet, med andra ord: hans kropp
hus ó hand - det plocka af sig löss med sina händer
sedan tar ni settsen ó kastar på denne oförmärkt så att han ej 50
versnar
innom 3 dygn så har han det han arbetar på

Så visst som Löss ställdes af Israels barn
på Konung Farao ó hans anhang så ställer
jag löss på dig n.n. med dessa orden:
Löss bit i hull men ej i mull bit i ben men ej i
sten i G.F. Löss. 3. 7. eller 9 gånger rör med kniv
som föreg.

N.N.

Mätte Löss plåga dig tio dubbelt värre än du har
plågat mig

N.N.

Bitlöss gnaglöss Stämmalöss plågalöss hulllöss
Skall gnaga ditt hull tills du ligger i mull
N.N. Vill du tugga bita ó gnaga så har jag som biter 51
dig Som Faros löss 3 de 7 de 9 de i d. treeingeG.

Tjuv. Fiende. Afund.

Tag något som din motpart ägde eller vidrört lägg detta i en sten handkvarn der husmodern mal korn ó dyl. mal 3 gånger motsols en T. natt kl 12 - 1 kasta sen detta i eld så måste Tjuven eller motparten komma

Tag exkrement af ofvanst. ó kasta i eld med onda önsknin-
gar så har det samma värkan

Stjäl linne der exkrement eller månadsrening finnes ó
kasta i eld så innehär samma värkan

Lotterispel Kortspel Slagfri Jordgods Process m.m.

För att få tur i Lotterispel ó kortspel m.m. skall man
ta v. ringfingret af en storman eller en nylichen jordfästat
menniska Ber man denna ringfinger i vänstra sidan ó tänker på
högsta vinsten eller en af de 2 drs högre vinsterna så är man
säker om möjligheten af vinst

Ber man detta under det man spelar kort så är man säker
om att vinnre i kortspel

51

52

I forna tider då spöstraffet var en vanlig straff för bovar ó skelmar ó förbrytare så hade en del af dessa sånt skyddsämlätt i det att de bar något på sig af de döda för att skydda sig mot spö om man fördenskull tar en ögontand venster och bär det i munnen Venster eller ringfing venster så biter intet Spö ó vid eventuella öfverfall ó om slagsmål så klarar en sådan person sig om öfvermakten är aldrig så stark.

Likaså om du vill hafva reda på var jordgods ligger eller malmfyndigheter så får du reda på det är så ber man tanden el- ler v. fingret å venster så får det snart vetskaps derom det så- dant ligger eller finnes förvarade.

Har man lite mull eller en benbit i venster sidan under prosess mål så vinner man målet

Jonke Åberg som dog i våras på Karlsmyran i Gräninge prossessade med en Sollefteåbo under målet hade han döbländ- ningen i v. sid vardan han vann sitt mål Men när han skulle dö så kommo hans tjensteandar ó plågade honom dag ó natt fl veckor

Grodan

Tag en groda en T.n. 3 veckor före midsommar ó borra hål 54 överallt i en tresmör ask så stora att myror kunna krypa genom alla hål gå sedan till en myrstack lägg så grodan i asken ó lägg sedan på locket Då ni nu kommer till myrstacken binder ni

52

53

om ögonen på eder med en svart sidenhalsduk
tag sedan ó lägg asken in i myrstacken ó gråv stacken öfver asken
så att denna ej synes sin går ni hem
gå sedan dit 2 dra torsdagsnatten då ni då kommer till stacken bin-
der ni åter edra ögon med sidenhalsduken ó tar upp locket på asken
sen lägger ni på locket igen

Grodan lefver då ännu ó jämrar sig under myrarnas käf-
tar men är man närvstark behöfver man ej fästa sig vid hennes plå-
gor men många har nog ej uthärdat det utan blivit rubbat i närverna
som man säg 3 dje Torsdagsnatt ni kommer dit så har myrorna gnagit
av grodan all kött

Då tar ni skelettet af grodan ó framsdelen föreställer
eller ser ut som en krok bakstycket är flat Will ni använda fast
taga så användes kroken flästan bet före från sig

Har man vetskap om att det finnes förborgade skatter
har man kroken å ett snöre ó drar efter barken när som kroken kom-
mer över det stället der skatten eller fynden malm finnes så blir
den stannandes

Samma förhållande ned v.ringfingret då man drar efter
backen så blir den fastnandes der fyndigheter ó skatter är till
finnandes Vill man ta fast en menniska för en viss orsaks skull
(tå heckta) eller berör densamma så följer denne dig så länge du

vill ó vill du upplösa så tag flatan ó stöt till så går denne från dig

Det hände i Hamerdal fö 50 år sedan En pojke eller man vet ej villket hade af någon anledning kommet öfver en sådan grodstamm när han var på båler eller folksamlingar ó såg någon förtjusande vacker flicka som han åstundade hafva så brukade han passa på i folkträngseln ó haka i hennes kläder när han sedan gick derifrån så följde hon honom när han haft henne så länge han önskat så stötte han bort henne med flatan så var han henne kvitt ó så gick undan för undan så för honom var det ingen brist på ombyte på Damer

Detta fick jag veta af en gammal gubbe i Hamerdal för många år sedan så denna berättelse är 50 år sedan det hände men möjligen något äldre datum 57

Jag hörde en annan metod af fl. kloka såsom af Lax Jonke att om man ville eller önskade fruntimmer man skulle ta af sig 3 droppar saft af lönnen ó blanda i saft eller kaffe eller dyl ó bjuda den flicka man åtrådde så kom denne sjelvmant om natten till denne - Lax Jonke omtalade att en gång i hans ungdom en pojke i Edsbordet bjöd 3 st. flickor på en sådan satts om natten kommo fliclorne till denne ó ville försörjas ó flickorna blefvo slutligen så våldsamma att om ej pojkkstackarn erhål-

lit hjelpe så hade de tagit lifvet af honom - Dyrt skämt

Pillappar

Från 12 - 15 - 1600 talet

57 —

Leppska vapen ----- Pilar ----- Njuhl

58

Det är oräkneliga gånger som jag hört omtalas om dessa Njuhl eller på svenska språket bet. pilar eller vapen som dom gick mot fienden

Då jag var liten (nu 50 år) så berättade min far för mig om dessa pillappar ö dess vapen de voro klädda om vintern i harskin even om sommaren i harskin för att fienden ej skulle varsna dem

Det var ej många som buro njuhl antagligen derför att dom ej hade närvor

Det var ett fasnasfullt vapen dessa lappar använde så t.ex. en enda lapp kunde med allenast en njuhl pil nedmeja hela linier af fiender på några ögonblick

Jag skall försöka förklara hur dessa pillappar voro det var trällappar som gått i förbund med mörkrets makter ö dessa tjänsteänder var det som anförde njuhl när lappar sändes mot fienden

Dessa pillappar levde på 12 - 15 - 16 -talet möjligent
något senare som i slutet af 1700 talet men i min Farfars tid var 59
inga pillappar fast det kunde finnas någon pil kvar i enstaka
fall min farfar hade en njuhl eller flera som min pappa visade
en gång för oss syskon då jag var 4 år gammal men sedan såg vi
den aldrig här visst i bakrus eller i Delirium ty han var en
svår supare denna gång hade han supit jag tror förvisst i flera
veckors tid så en kväll kom han från - ja jag vet ej varifrån
kanske från ett berg - Pillappar tordes ej ha sånt i hemmets när-
het utan i berghålor ó otillgängliga ställen

Nämda kväll jag mins som i dag kom han genom koijdörren
när han inkom såde han:

Nu barn skall ni få se dessa fruktansvärdā vapen (Lapp-
ska vapen njuhl
när han sagt detta tog han fram ur ett skinn som han hade omlin-
dat pilen ó visade oss detta
jag förstod ej mycket men som jag kan förstå så skulle den vara
2 - 3 kvärtar lång ej fullt en aln i längd med ett bredt blad
om det fanns nå taggar på sidorna framme i pilen mins jag ej men
den var nästan som en Dahlpil i skepnad
Ock färgen var gråsvart det syntes att den var gjord af ben -

-menniskjolårben

Och detta var farfars njuhl så gick han ut sin sågo vi pilen
alldrig mera

Antagligen bar han den tillbakas der han tagit den

Då dom gör tillvärvkar sånt vapen uppsöker eller har
ett skelett i beredskap
i alla fall går dom till skelettet eller en som nyss aflidit
ö tar venstra lårbenet ö lemnar silver eller annat i pant ö
säger vad det ska användas

Iovar anden som förut är nämd att om han vill vara eller stå
tillhanda så skulle pillappen brinna för denne i helvetet
(möjligent ett annat formel eller flers olika i besvärjelsen
som jag ej vet - Troligen flera olika besvärjelser Formler)
har ej hört mer än denna besvärjelse

Samtidigt tass senor af venstra armen af samma döde sen göres
af senorna sträng eller rep som fästes i bågen (björktred) som
då man skjuter sönder pilen mot fienden

När en större Fiendehär kommer då sätter man pilen 61
i bågen ö befaller Anden (benets ägare) att stå sig tillhanda
ö afskjuta pilen som inom några ögonblick nedmeijat Fienden
hur många som äro

Sen kommer pilen tillbaka igen

(Efter Farfar)

Om farfar varit en Pillapp vet jag ej ty han dog i början av 1800 talet men ett vet jag Farfarsfar var en stor trållkarl Det är nog den pilen som jag sett som 4 åring efter Farfarsfar

Jag har här försökt att beskrifva denna så utför- ligt som möjligt så det vill till starka närvor att kunna till- värka Njuhl ó eden att för eller bortläva sig för tid ó evighet vid att få nå sitt mål

Lappska besvärjelseformeln lyder:

Okle daffni sno apleske dánum jörken sikk
gaiksel gauvar doo avreki bakkon
hene boekel

Spåtrumman

Farfars

Pappa hade en spåtrumma som jag sett då jag var
7 - 8 års pys ö jag mins att jag tittar på undret så jag kan se
den när jag vill

han var ungefer som en vanlig trumma rund Pappa hade ärfdt den
efter sin far så den var i 3 dje led från farfars dagar så jag
tror att den skulle vara ungefer efter en gammal aln i genomskär-
ning i bredd

Det var särskilt noga med tillvärvkande af nämnda
trumma både med tid ö ta materialer m.m. öfverdraget var kalv-
skinn

skinnet skulle tas af en hona en Torsdagsnatt i ny den första
renkalv som föddes om våren när kalven föddes så fick denne ej
suga modren utan skulle taga skinnet fastandes d.v.s. slagtas
utan att denne förtärt något

Sin tog man björktred till materier (bågen som trumman skulle bli) 63
Så spendes skinnet sen det beredts - Till tråd att sömma trumman
användes senar af en menniska venstra arm det skulle efven tass
en särskild natt ö tillvärvningen skulle försiggå even på natte-
tid

Då trumman var färdig plaserades olika figurer på skinnet före-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

62

63

63 —

ställande varje figur särskild betydelse

Såsom t.ex. nedanför:

Bet.

Värg. Bråska med flyttning eller till skogen ö se om renarna
tyns kommer värgen

fl. vargar: svåra värgatider tillstunda eller värgen kommer som
sanden i haf

Fjell- Flytta till fjälls undan värgen var det skog - så var
nog best returnera till skogs med hjorden

en svensk karl: Fienden speijare är i väg

fl. svenska figurer en Fiendehär i farten Förresten det var
bovar ö djevlar allt vad svenskar var

Det var figurer efter hela trumman Föreställande Dödsriket
evigheten m.m.

när som trumman var färdig hade man en ögontand af venstra
sidan - vensterögontand ö fästade i trumman (tagen en natt af
en gammal lappgubbe)

Formler:

Du vill veta framtiden Då tar du en silverkula blandat med
ben ö kastar på trumman Då rullar kulen på trumman ö stannar
vid en sf figurerna värg eller fl. st upp alle man nu blir
värgatider o.s.v.

64

Om kulen stannar vid en ljus fläck såsom t.ex. ren eller fl
så var den ljusa tiden att vänta ó tur i renhjorden
kalv, kalvar: stor renhjord tur i renavel men var det järv ó
varg så skulle man snart bli utfattig

Tär kulen ó kastar

Rullar kulen mot norr eller söder så var nog säkrast att flyt-65
ta dit kulen visade ty då kom man undan vargen
men rullade ó stannade flera gånger der pil ó misstänkta fi-
gurer voro då var det bäst att ha njuhl och både i ordning ty
då voro Fiender eller Rövarband i farten

Föräldrarna omtalade att på deras föräldrars tid
på 1700 talet även i början av 1800 ó deromkring så var sånt
röverbond som hemsökte lappar ó både mördade ó gjorde allt o-
fog ó derför måste dom ha många hundar dom som var hemma som
var ilskna ó lifsfarliga om de hemmavarande kunde freda sig
emot dem

Men rullade kulen der fjäll eller sjöar fans då
skulle man skunde sig ó beföras ty då hade man trygghet både
för vargar ó Fiender

Stalo aijaLappska guden

För att få tur ó lycka så måste lapparna offra till Stalo aija

Dertill tillvärvkade dom en gud af träd med betar i stället för ögontand ó kläddé på denna en skinpels d:o handskar mössa byxor ó skor ó offrade till guden silver malljor sälljor ó kosor ó 4 spesidalrar dom kunde efven offra åt guden renæ o.s.v.

En pojke som var mindre vetande kom en sommarnatt (Det hände i Stalofjäll i Wilhelmina för länge sedan) och letade efter en hest som varit borta i fl. veckors tid som han går i Stalonfjäll om natten kom han å vestra fjällsidan till en grotta med en utskjutande hälla

Då får han se ett staty som såg ut som ofvan med silvren ó maljor framför guden som når honom till middjan som pojken blef bländat af så kolossala rikedomar så drog han af sig skjortan ó lastade på sig så mycket han kunde bära Han hade ej annat att bera silvret i än skjortan

Då skulle han gå derifrån men då blef han omgiven af vatten så han kunde ej komma någonstans utan han såg att det ej stod rätt till hvarför han bar greijorna tillbaka der han tagit dem Då han kom hem omtalade han efventyret så att mycket folk deri-

ibland Turister forskare ó skattökare var dit för att söka men det här ej lyckats att finna igen var Stalo hade sin plats ó poiжен sjelf kunde heller sedan ej återfinna stället

Och andra åter kunde offra sina värden i moras ó kärr då sjöng joijkade dessa till gudens ära när det var en hop som offrade Det var mest renar dom offrade till guden even silver ó smycken när dom offrade så veljor de den bästa renen dom hade

Somliga brukade kasta oxsarna öfver ett högt fjäll som dom utsett till offerplatts

Pappe omtalade en gång att då han var 18 år gammal så hade hans föräldrar ó en hop med andra lappar offerstället efter en bæk der joijade dom ó sjöng när dom kästade smycken ó dalrar i bäcken men jag var den tiden så ung så jag satte ej värde på offersången men nog hade det varit intressant om jag fästat detta på minnet

Men nu är allt sådant urhedniskt bortlagd öfverallt i fjället åtminstone innom de här vestra fjällen på andra håll såsom mot Finska gränsen ó even långt norr mot norska gränsen såsom Karusuando ó Karungi här jag hört rucktesvis att de älldre Lappar åtminstone brukar ännu att offra åt Stalo

Men en sådan tur som de hade på dentiden så säga alla gamla Lappar som nu är död för 30-40 år sedan

Andevärlden vittor

Levernesbeskrifning

Att människan fortlever efter sin död det har jag sett bevis många femton gånger -

Jag har sett många personer som jag vet tydligt att dom är död men sett dem tydligt för mina ögon

Om jag skulle tala om allt jag sett så skall dessa papper ej räcka till - men - nu tror ingen sånt jag talar om de äro för kloka dessa människomassor - i dessa upplysningens tidevarf - bevis - Bevis med 2 ojevaktiga vittnen som ej varit på Långholmen Bevis i Ödemärken!

Skall nu tala om vad jag sett ö hört Even hört af trovärdiga personer relijöst sinnade

När som min hustru ö jag voro i Häggsjövik Hotagen förra året 1920, så var (vi) eller bodde nära Stenfjället ö fiska

Fick jag höra mycket even se (jag tror att jag ser mer än andra människor)

En natt var jag på resa skulle hem ö kom ifrån Stensjöarna hade 3 mil ungefer att gå hvardan jag skulle gå förbi ett sånt Fiske-

stuga som natten var ljus som den klaraste dag gick jag in i stugan Dett var 12 eller 1 på natten och gjorde upp eld och kokte kaffe när som jag kökt och skulle dricka så fick jag höra den alldra härligaste (jöijkning) sång på Lappska språket men kunde ej urskilja orden Rätt som det var inkom några st. Lappflickor in i kåken och började att likspm språka med hvarandra jag blev så förbluffat att jag kom mig ej för nanting jag började snart repa mod beskåda främmende jag fått men då försvunno de som genom ett trällslag

På hösten samma år var jag i Jönsmesholmen några dager och bodde hos Jonas Johansson och hans hustru Sigrid En afton talade hon om att det var oknytt i lapplägret der dom hade renar i Stensdalen

Det var en gammal renjärde som lappar har begagnat fl. 100 år hon berättar

Hon satt en kväll i kåtan ensam (hände för 4 - 5- år sin) då hörde hon att det kom en karl som gick och småpratade men när han kom nära dörren så hörde hon hur han snöt sig så stort (detta var i oktober)

när hon sprang ut så såg hon ingen fast det är slätt omkring stugan och andra koijorna hon frågade andra koijlagen om det var någon af dem som varit dit då men det var ingen ty karlarna

ens skogen Sen var det en morgon kl var vid 10 tiden hörde hon tydligt hur det kom en man gående förbi stugan ó in i farstugan närisom han vid dörren trodde hon att han skulle komma in

Då hörde hon tydligt att han sade dessa orden som han drog ut med eftertryck: Jaaabatten!!

villket bet på Svenska språket jaaaa sååå

ó den rösten var på en gammal man ó den kom som ur en annan verld tyckte Sigrid

Då sprang hon ögonblickligen ut för att se vem det var - men såg ingenting even denna gång

Det var 5 koiror på denna plats som dom nyligen iordningställt ty det hade ej varit lappar der å nyliga tider

Om kvällarna var hundarna mycket oroliga ó skällde ó lefde rackare

så var em grön kulle som tilldrog sig deras uppmärksamhet i det de liksom på en given singnal störtade bort mot kullen óskällde ó visade tänderna för att i nästa ögonblick störta derifrån ó innerst in i koijan med rumpan mellan benen ja det var ett gresligt lif hundarna höll hela nättet i ända

Sigrid trodde nog att det var en gammal begravningsplats ó sen det blef inflyttade så blefvo de störda af deras intrång

På dess tider begravde lapparna sina döda lite varstans der som

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

71 _____

72

73

var bäst lämplig

Vid 19 års ålder färdades jag en höst det var förresten i okt månad ifrån Hostagen söderut till Ansätten ö Offerdalsfjäll när som jag kom till Ansättfället mellan Rörvattnet ö Ansäter när som jag kom till fället stannade jag för att beskåda fallets severdhet solen höll på att gå ned
Då fick jag medan jag står der ö beundra höra toner från sjelfva brusen Toner smekande ibland som vindens sus om sommarkvällen
Toner sorgliga klagande Konserten varade 5 minuter sånt musik får jag alldrig höra mera här i livet Den tiden var jag i mitt bästa lifskede jag blef ej rädd utan stod betagen af musiken medan tårarna kommo i mitt öga
jag har alldrig gråtit förr eller sedanare men den gången gråt jag

74

Sven Kjelsson ö Göran Olssons spel är intet i jämförelse mot det jag hörde,
Dagen efter sen jag velat i Ansätten fortsatte jag färden vesterut när som jag kom 1 mil från Oldklumpen till en Febohamn ofvanför Olden så började det att bli en gräslig tjocka ö samtidigt började att snöa ö yra varden jag var tvungen ta in i en Febstuga
Men som det ej slutade med morkret var jag tvungen att vila

över tills nästa dag När som det led mot kvällningen ó jag lagdt
mig så började det att prata ute Plötsligt kom der in en hop
främmande som jag ej kände ett sett förut Det var ungdom det var
åldringar ó alla i helgdagsstass

Då blef jag glad att jag fick sällskap ó så lifvat sällskap
sin Dom prata ó skratta medan dom gjorde sig hemmastedt
Serskild var det en flicka jag mest beundrade för sitt glada
sätt ó sin underbara fägring liten ó tjock svart hår som natten
svarta ögon

Den tiden reflekterade jag ej mycket över vad
sorts sällskap jag hade ty vid 19 års ålder är man ej som vid
50 år Jag hade en munter brass på ellden brinnande hela tiden
jag var ensam ónu då jag hade sällskap lade jag på mer brännsle
Till slut medan vi pratade började jag underhålla mig med henne 76
hela tiden de voro inne Jag frågade henne vad hon hette ó hon
sade att hon hette Thorborg ó 17 år ó att dom bodde ej långt
derifrån utan dom var stadt på resa

När det var om en stund så gjorde de sig färdiga
sin reste alla genom dörren så att jag blef ensam Om morgonen
skulle jag inspektera vad sorts veder det var vardan jeg gick
ut då var det vackert veder ó do kvarter snö Men då blef jag
plötsligt brydd idet att jag ej såg spår då förstod jag vad
det var för främmande som helsat på mig

74

75

76

Men då jag såg efter om jag möjligen kunde se mina spår kvällen förut så påträffade jag mina spår ett stycke därifrån ö jag gick omkring öfver allt att om möjligen se mitt främmandes fotspår men det fans ingen möjlighet att uppteckna konturerna af deras fotspår men då blef det fart i mig då gjorde jag ej vägen lång till Oldklumpen

Jag har blivit född att se ö höra mycket ö even uppfatta det som kommer att hända mig varsell förkänning af o-lyckan om det skall gå mig väl eller illa vid framgång få pengar

Få främmende - Onda människors sinnelag hvad en människa tänker om mig se en människas framtid Om en människa tänker att komma till mig ö jag ej vill att denna skall komma så spänner jag tanken till denna så skarpt (motar) ö suggererar denna att densamma kan omöjligens komma Detta har jag prövat 100 tals gånger Likaså om min motpart önskar det eller det spänner jag tanken så att denna måste vika Om det är omöjliga människor på alla sätt ö jag tänker skarpt på dem ö håller ögonen på tankebilden 10 - 15 minuter så kan jag suggerera dem hur jag vill af dem min önskan Telepat Egendomligt om det är en person som tänker på mig i affär så känner jag mig underlig hela den dagen ö den följan ö är det många som funderar på mig så kan jag bliva ligande - Jag har haft kännung af sånt hela 8 dar men jag kan ej förklara sånt både med det ena som det andra

76

77

78

jag är född med sådant Både att suggerera mina medmenniskor
Jag tror att det är tankekraft men som att veta vad det kom-
mer att hända den ó den när jag ser den person i blicken det
kan jag ej förklara på annat sätt än att det är som om någon
talar om det för mig i min ande (tanke) med andra ord - det är
liksom jag ser det som kommer att hända det ser jag i mitt inre
Och ibland när som jag går i ensamheten eller efter en väg då
är det liksom någon som säger i mitt inre till mig: Du skall
ej gå dit ty du träffar ej den person om jag nämligen går i
detta syftes Likaså i affer resa treffa viss person O.s.v.

Alla dessa år jag experimenterat med att bota
sjukdom (ej stelpa) efter varje sånt experiment har jag kändt
mig underlig till sinnelaget Det är liksom man blir rädd för
något hvad vet jag ej

Det är som den onde driver mig ibland här jag funderat om det
är sund med sånt - Man är ju tvungen att nämna de 3 gudomens
namn ó allt man gör både i ont ó godt Ej kan jag sluta med
sånt skall man sluta skall man glömma Att glömma sånt Det är
som att glömma sig sjelf

Och tanken ligger i vetandet Jag vill veta mer ómer tanken lig-
ger i vetenskapen antingen jag är vaken eller var jag håller
hus Det är som Satan driver tanken allenast på ett ó det är
vetenskap Jag skriver som jag är intet mera ó intet mindre när

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

78 ARKIV

79

80

ACC. NR M. 2037.153.

när jag skriver en vetenskapsstycke i denna bok skriver jag
såsom jag kan intet lögn eller bedregeri finns

Och botande gen, 3 gudomens namn har jag provat på
så lång sträcka som hellst att t ex bota tandvärk Fulvärv o,s,v
Nu har jag blivit trenat att bota gar Lösning ej gen. medecin
o,s,v.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

80 ARKIV

81

ACC. NR M. 2037 : 54.

Andra Afdelningen

Botemedel samt

Svartkonster

Detta stycke lärde jag af min svåger Nordborg när
jag var i min ungdom

När man hade den lyckan att hitta korpnästen så
skulle man döda en af ungarna i boet
När då korpen ser att ungen är död så lägger han stenen som han
har i sig i halsen på ungen Korpsten är osynlig hvordan man hittar
denne om man tar söker med fingrarna i ungens gap med nämnda sten
kan man bota allehanda djukdomar ó lyten ó tar man klospetsen in
i mun förblir man ⁱosynlig tillstånd så länge man bär Korpstenen
i munnen - men att hitta Korpoet är nog svårare

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

81A

Nedan

Fulvärk Rensel Iråk Utkastningar Förgjordt o.s.v.

Då man fått fulvärk ränsel Iråk Sändningar genom utkastnin eller blivit förgjord genom onda menniskor i kaffe bränvin m.m.

skall man gå till en gammal graf som nylichen blivit uppkastat der som är ben med jordblandning

Då skall man gå motsols 3 ggr kring graven så skall man be det få låna af dess egendom nämn tid för att bota n.n.

Då lämnar man ett kronans mynt i pant (torsdagsnatt)

Som man kommer hem eller till sjuka tar man dömullen man lånt (man får låna så mycket man onskar)

Då kan man lägga dömullen i ett kär eller annat kärl ó slå vatten 83
derpå

Om morgonen slår man sakta vattnet ur förut nämnda käril i ett badkar ó slå mera vatten som manönskar Så kan den sjuka tvätta sig hel ó hållen ó ta som in en sup av vattnet det skall värs-
ställas inom lyckta dörrar sen får ingen gå ut eller in den kvällen

Om morgonen slår man sakta ned vattnet ódömullen fraktas till-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

82

ACC. N:o M. 2037 : 56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

baka på samma platts igen

Men som sagt är det skall vara döben ó döjord blandning i medlett

Lungot Reumatism m.m. af Jonas Nordberg

Indal Medelpad

Lungot botas om den ej är för långt framskriden
För en kraftig person 8 -10 -12 sattser (Liter) allt som allt
För svag 3-4 - 6 sättser allt som allt

Tag en matsked skedvatten do 1 nypa ben ó döjordblandning
i en satts liter vatten helst sprit (bränvin) sattsen omskakas
före intagningen

1 sup fastande om morgonen i do om kvällen
Regler från 2 - 4 - sattser i regel om patienten är svag ó för
en stark person till 4 - 6 sattser

Då bör man uppehålla 4 - 6 veckors tid innan man börjar äter

Norberg garanterade detta medel ty han sade: Det
går ann att bota med dödás ben ó mull likasom såsom att skada,

83

84

Avskrift

ACC. N.R. M. 2037 '57.

Reumatism Magsår m.m.

För ofvanstående består samma medesin utan döbl
1 sup kväll & morgon från 2 - 4 sattser, 4,6 veckors mellanrum
mellan sattserna

8 till 12 Liter eftersom patienten är angripen & sjukdomen inro-
tat

Magplågor

1 tesked skedvatten i ett ölglas vatten eller half ölglassprit
detta tass in på en gång så upphör plågorna

Rygghåll - plågor

Smörj det ledande stället med ref - hundister sen strykes sked-
vatten derutanpå så försvinner värken snart

Plågor över hela kroppen

Botas med att man delar 1 ölglas i 3 lika delar Finsalt i vatten
Tag 3 dje delen ölglas finsalt & stelp i eder på en gång &
skölj med saltén med vatten Spar 2 - 3 timmar & ta så ni lika
mycket salt & skölj ned detta med vatten helst brävin
& 3 dje gången ni tagit kan ni vara säker att all värk plågor
rygghåll reumatism har flytt sin kos

Bäst om man kunde stelpa i sig hela glast på en gång

Gå till en stark vattenstråle & låt strålen spela

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

85

86

87

87

över eder kropp så länge ni tål så är ni frisk från edra krempor såsom gikt reumatism m.m.
ju starkare strålen är ju större kraft

Kax Jonkes bok fäns vetenskap för både ont & godt

Lappsk metod Grodan Tönner
Törenre

Gå en torsdagsnatt (midn. tim) till en källkälla som ingen tar vatten uppsök en groda & när den är funnen kastar ni ett mynt eller silverpersedel över v. axeln i källan & gå derifrån utan att se tillbaka

när ni kommer hem med grodan lägger ni henne i ett kärl som ej är så stor & ta 2 - 3 matskedar strösocker som ni strör uppå grodans rygg & slå dit 1 - 2 kaffekoppar med vatten Sedan sköljes grodan medan denna är i koppen ren från socker Sin ber ni grodan tillbaka till källan igen innan solen går upp Med denna grodans medel kan ni smörja de sjuka som har utvärtes lyte såsom barnsjukdomar barnsäng kvinnor o.s.v, min pappa använde mycket detta medel vid eventuella åtkommor såsom utslag För rök eller annat fel & hans farfarsfar & even forntida Lappar anlitade denna medel

Det var ej så mycket att välja på medesin i dessa tider
Jag har ej hört att varken de unga eller äldre vet eller hört

88

denna kur på landsbygden ó even de yngre klassen bland Lappar
har heller ingen reda på denna helsometod

En annan metod som jag vet de gamla af lappstammen
(nyttjar) använde sig av var Tönnér jag vet ej något annat namn
på denna detta botemedel när dom fått något fel
när man blir angripen af sånt rackarstyg som växter verbildning
eller något inre fel Fördenskull uppsöktes svampar ó tillvärvkades
Fnöske (Svamper från björktred)

sin tog man fnöske ó tände på ó satte till det lidande stället
ó brände hål i köttet man fick minnen ej vara för mycket ömtålig
under operastjonen

Dette upprepades flera gånger tills var började att rinna ur så-
ret Det var en af de ällsta ó förståndigaste kloka som alltid
behandlade den sjuke men så hördes nog långa vägar när behand-
lin försiggick

Och alldröghelst af dom som t,ex, ej sjelfva var villiga att låta
behandla sig brukade anhöriga binda dem för att de måtte kunna
bruca ó behändla Tönnern Tönnre efter sjukdomens beskaffenhet
grundligt men så var nog Tönnern en säker medel mot sånt åkom-
mor sade de älsta

88

89